

Список використаних джерел

1. Брич В., Нагара М. Методологічні засади розвитку коучингу в Україні. Україна: аспекти праці. 2009. № 6. С. 18-23.
2. Брич В.Я., Корман М. М. Психологія управління: навч. посіб. К. : Кондор, 2013. 379 с.
3. Бутов А. М. Фінансовий аутсорсинг та його застосування в управлінні діяльністю підприємства Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». 2015. Випуск 5. С. 91-95.
4. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч.-метод. посібн. / В. Я. Брич, О. П. Дяків, С. А. Надвиничний [та ін.] ; за ред. Є. П. Качана. Тернопіль : Економічна думка, 2006. 373 с.
5. Єпіфанова І.Ю., Бардадин О.А. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства. Інвестиції : практика та досвід. 2017. № 14. С. 39-42.
6. Николаевская О.А. Оценка инвестиционного потенциала промышленного предприятия. Наука и бизнес пути развития. 2013. № 2(20). С. 64-73.
7. Пуцентейло П.Р. Концептуальні засади функціонування м'ясопродуктового підкомплексу в системі АПК України. Вісник Донецького національного університету. Серія В: Економіка і право. 2010. № 1. С.134-138.
8. Пуцентейло П.Р. Формування і розвиток інфраструктури аграрного ринку. АгроІнКом. 2008. № 1-2. С. 9-11.
9. Язлюк Б. Управління диверсифікацією в контексті реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку підприємств. Галицький економічний вісник. 2010. № 4. С. 86-91.
10. Язлюк, Б. О. Фундаментальні та прикладні економічні механізми підприємств при реалізації соціальних інвестицій як основа інноваційного розвитку держави. Економічний аналіз. Тернопіль. 2014. Т. 18, № 2. С. 280-285.

Владислав Мацюк

слухач магістерської програми

Тернопільський національний економічний університет

Ірина Белова

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Результати фундаментальних досліджень українських та зарубіжних вчених однозначно свідчать про те, що процеси економічного росту обумовлюються обсягом і темпами зростання інвестицій, їх структурою та якісними характеристиками. Незважаючи на деяке пожвавлення інвестиційного процесу в Україні, позитивні тенденції в інвестиційній сфері ще не набули сталого характеру. Крім того, в умовах трансформації економічних відносин продовжують діяти чинники, що стримують розвиток інвестиційної діяльності.

Актуальним питанням залучення інвестицій в економіку України і поліпшення її інвестиційного клімату присвячено праці Л. Анчука, І. Бланка, А. Бутнярова, О. Гаврилюка, П. Гайдуцького, Л. Збразької, М. Дацишина, О. Козака, В. Комарова, В. Ланового.

Відповідно до закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиція – це господарська операція, яка передбачає придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно [10].

Функціонування та подальший розвиток будь-якої соціально-економічної системи значною мірою залежить від раціональної інвестиційної політики. У нинішніх умовах інвестиційна діяльність є головною рушійною силою економічного зростання. Найважливішим завданням інвестиційної політики є активізація інвестиційної діяльності та

створення цілісної системи її фінансового забезпечення, яка має ґрунтуватися на широкомасштабному залученні та максимально ефективному використанні фінансових ресурсів із різноманітними джерелами походження [14].

Інвестиційна політика в кожному регіоні має свої особливості, які обумовлені наступними чинниками: економічною і соціальною політикою, що проводиться в регіоні; величиною наявного виробничого потенціалу; природно-кліматичними умовами; оснащеністю енергосировинними ресурсами; географічним місцезнаходженням і геополітичним становищем; станом навколишнього середовища; демографічною ситуацією; привабливістю регіону для іноземних інвестицій та ін. [3].

Інвестиційна привабливість є головною умовою формування інвестиційного клімату регіону. Інвестиційна привабливість регіонів – незаперечний чинник стабільного соціально-економічного розвитку регіону і країни. Держава в цьому процесі відіграє роль координуючого центру, запобігаючи економічній відокремленості регіонів. Тільки у співпраці виробничих структур та органів влади центрального та місцевого рівнів і органів місцевого самоврядування можливо досягти максимально ефективних результатів. Подолання економічної кризи й формування об'єктивних передумов стійкого розвитку економіки України та її регіонів неможливе без реального інвестування, оновлення основного капіталу, реструктуризації всієї фінансово-інвестиційної сфери й створення сприятливого інвестиційного клімату як важливої конкурентної переваги подальшого економічного розвитку регіону.

Інвестиційна привабливість регіонів – це інтегральна характеристика окремих регіонів країни з позицій інвестиційного клімату, рівня розвитку інвестиційної інфраструктури, можливостей залучення фінансових ресурсів та врахування ряду інших факторів, які суттєво впливають на формування дохідності інвестицій і мінімізацію інвестиційних ризиків [12].

Характер інвестиційних процесів, їх інтенсивність та результативність, а також управління ними залежать від інвестиційного клімату, що сформувався в державі. Крім того, глобалізаційні процеси впливають на взаємовідносини між суб'єктами і потребують якісно нових управлінських підходів. Адже сучасний розвиток економіки пов'язаний з прискоренням інформаційних процесів, необхідністю отримувати відповідні дані в найкоротший термін. Суспільство увійшло в інформаційну епоху, що потребує прийняття нестандартних рішень та використання нових підходів до управління як економікою в цілому, так і діяльністю окремих суб'єктів ведення бізнесу. Сучасні стратегії розвитку економіки України мають формуватися з урахуванням використання моніторингу в системі управління інвестиційним кліматом. За таких умов зростає роль моніторингу як системи, що може забезпечити гармонійне поєднання вимог усіх учасників економіко-правових відносин, які ініціюють виконання визначеної стратегії розвитку економіки [4].

В період розвитку інвестиційних потоків та направленості державної політики на сталий розвиток усі суб'єкти інвестиційної діяльності повинні здійснювати постійний контроль і нагляд за процесом реалізації проекту, оцінювати поточні результати (відхилення) та вносити корективи у бізнес-план, проект організації будівництва, проект виробництва робіт, план фінансування, календарний план або сітвовий графік та інші документи, за допомогою яких можна спостерігати та регулювати освоєння інвестицій [7].

Однією з причин низької інвестиційної привабливості української економіки для системних іноземних інвесторів можна вважати наявність величезного тіньового сектору в Україні, який нині дорівнює, за різними даними, від 20 до 35% ВВП. Значним є відставання України від «країн-еталонів» ОЕСР за показниками рівня захисту інвестицій. Зокрема, найбільше відставання спостерігається за критерієм розкриття інформації, що ускладнює прихід на український ринок системних іноземних інвесторів, а також підвищує ризики придбання пакетів акцій, які не є контрольними, внаслідок зростання витрат на вивчення потенційних партнерів та загроз втрати оперативного управління інвестиціями.

Суттєвою вадою розбудови сприятливого інвестиційного клімату є фокусування політики переважно на розвитку великого бізнесу і відставання у здійсненні регуляторної

реформи, що гальмує розвиток підприємницького середовища в країні. Зосередження заходів державних стратегій і програм на розподілі державних коштів чи наданні преференцій окремим групам господарюючих суб'єктів або окремим регіонам призвело до викривлення конкурентних можливостей на національному ринку та непрозорості в сфері розподілу ресурсів, не дозволило сформувати на державному рівні єдине нормативно-правове поле реалізації економічної діяльності (яке у кінцевому підсумку і формує привабливий для вітчизняних та іноземних інвесторів інвестиційний клімат). Важливим негативним наслідком створення «інвестиційного клімату для обраних» стала втрата довіри суспільства до влади та наявність певних макроекономічних і міжрегіональних диспропорцій.

В Україні зберігаються такі системні загрози для інвесторів як: висока інфляція, валютна нестабільність, нерозвинуте й непередбачуване правове поле, вади системи державного правочинства (зокрема, у сферах захисту прав власників та поширення «рейдерства», дисципліни виконання законодавчих актів), високий рівень корупції, тінізація економіки.

З теоретичної точки зору, головним інституційним завданням державної та регіональної інвестиційної політики має стати створення високопривабливого економіко-правового середовища, яке активізує інвестиційний процес на пріоритетних напрямках реального та інфраструктурного секторів економіки [13, с.190].

При організації обліку фінансових інвестицій підприємства важливим є їх розподіл на поточні та довгострокові фінансові інвестиції. Під поточними фінансовими інвестиціями розуміють – інвестиції на термін, що не перевищує один рік та можуть бути вільно реалізовані у будь – який момент. Довгостроковими вважають фінансові інвестиції на період понад один рік, а також всі інвестиції, що не можуть бути вільно реалізовані у будь – який момент.

Відповідно до П (С) БО 12 « Фінансові інвестиції» до складу поточних включаються: еквіваленти грошових коштів та інші поточні фінансові інвестиції. Згідно з вищевказаним положенням довгострокові фінансові інвестиції включають: інвестиції, що утримуються для їх погашення; інвестиції в дочірні та асоційовані підприємства; інвестиції в спільну діяльність та інші фінансові інвестиції [8].

Загальною метою організації обліку інвестицій є забезпечення об'єктивної оцінки, своєчасного реєстрування та повного відображення в облікових регістрах операцій, пов'язаних із фінансовими інвестиціями, можливістю узагальнення інформації про такі операції у звітності з метою забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб, а також з порядком їх внутрішнього аудиту та аналізу. У випадку обліку інвестицій все зазначене складає безперечний інтерес для потенційних і реальних інвесторів, а отже, і для самого підприємства, що є реципієнтом інвестиційної діяльності. У такий спосіб при веденні бухгалтерського обліку його функціональна спрямованість змінюється з інструменту ретроспективного відображення інвестиційних процесів до функції інформаційного забезпечення обґрунтованих інвестиційних рішень як необхідний елемент прийняття конкретних управлінських рішень.

Організація обліку інвестиційної діяльності базується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах бухгалтерського обліку – базових концепціях, які покладено в основу відображення в обліку та звітності господарської діяльності підприємства, його активів, доходів, витрат, фінансових результатів; безперервності діяльності; грошового вимірювання та ін. Так, облік капітальних інвестицій передбачає організацію обліку витрат на капітальне будівництво, на придбання або створення основних засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів.

Головною метою організації обліку фінансових інвестицій на підприємствах є забезпечення об'єктивної оцінки, повного відображення та своєчасного реєстрування в облікових регістрах операцій, що пов'язанні з фінансовими інвестиціями. Організація обліку узагальнює інформацію про такі операції у звітності з метою забезпечення інформаційних

потреб зацікавлених осіб, а також дає змогу проведення аналізу та аудиту для зростання ефективності інвестиційної діяльності підприємства.

На підприємствах України організація обліку фінансових інвестицій включає первинний, синтетичний та аналітичний облік.

Документи первинного обліку є різноманітними, в залежності від фінансових інвестицій. На підприємствах України при придбанні чи перепродажі цінних паперів з каси або поточного рахунку підставою для здійснення записів в бухгалтерському обліку є прибутковий касовий ордер чи виписка банку. Додатково може складатися довідка бухгалтерії, в якій показується списання чи донарахування частини різниці між купівельною та номінальною вартістю. Довідка є необхідною лише за умови, що вартість придбаного цінного паперу вища або нижча від їх номінальної вартості.

Якщо підприємство купує цінні папери, то за кожним придбаним пакетом складається реєстр в двох примірниках, що має містити такі обов'язкові реквізити як найменування емітента, номінальну ціну, купівельну вартість, кількість, номер, серію та дати купівлі і продажу.

Первинний облік дає змогу підприємствам отримати необхідну інформацію про досліджуваний суб'єкт. Інформація, що отримується з первинних документів є підставою для складання фінансової звітності будь – якого суб'єкта господарювання.

Аналітичний облік фінансових інвестицій на підприємствах ведеться у відомості 4.2. У ній перевіряються аналітичні дані про інвестиції в асоційовані, дочірні підприємства та в спільну діяльність, а також еквіваленти грошових коштів. Відомості необхідно вести окремо для довгострокових та поточних фінансових інвестицій.

Досить часто підприємства ведуть оборотно–сальдову відомість по рахунку фінансових інвестицій. Проте, її необхідно вести в розгорнутому вигляді за емітентами цінних паперів з наступним згортанням сальдо на початок та кінець року для подальшого відображення в балансі.

Синтетичний облік фінансових інвестицій ведеться на рахунках 35 та 14.

Інформація про рух поточних фінансових інвестицій узагальнюється на рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції», призначеному для обліку інвестицій в акції, облигації, депозитні сертифікати, придбані з метою перепродажу протягом дванадцяти місяців.

Важливим етапом організації обліку фінансових інвестицій на підприємстві є їх оцінка, яку можливо та необхідно здійснювати за різними методами залежно від способу їх придбання та вибуття. Тобто, оцінку фінансових інвестицій необхідно здійснювати на кожному етапі їх обліку у інвестора. На першому етапі оцінюються за первісною вартістю, яка складається з ціни придбання, комісійних винагород, мита та податків, а також всіх затрат, що безпосередньо пов'язані з придбанням фінансових інвестицій.

Другий етап – переоцінена вартість, яка проводиться за справедливою, амортизованою та за методом участі в капіталі. Якщо придбання фінансової інвестиції здійснюється шляхом обміну на цінні папери власної емісії або обміну на інші активи, то собівартість такої інвестиції визначається за справедливою вартістю переданих активів.

Вартість інвестицій на дату складання балансу відрізняється від первісної їх оцінки. Фінансові інвестиції (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за справедливою вартістю. Фінансові інвестиції, справедливую вартість яких достовірно визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції [5].

Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на суму, що є часткою інвестора в чистому прибутку (збитку) об'єкта інвестування за звітний період, із включенням цієї суми до складу доходу (втрат) від участі в капіталі. Одночасно балансова вартість фінансових інвестицій зменшується на суму визнаних дивідендів від об'єкта інвестування. Балансова вартість фінансових інвестицій збільшується (зменшується) на частку інвестора в сумі зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування за

звітний період (крім змін за рахунок чистого прибутку (збитку) із включенням (виключенням) цієї суми до іншого додаткового капіталу інвестора або до додаткового вкладеного капіталу (якщо зміна величини власного капіталу об'єкта інвестування виникла внаслідок розміщення (викупу) акцій (часток), що привело до виникнення (зменшення) емісійного доходу об'єкта інвестування) [5].

Виходячи з вищезазначеного, організація обліку інвестицій полягає у наступному:

- 1) здійснення коректної класифікації операцій;
- 2) проведення оцінювання інвестицій на дату здійснення та дату формування балансу;
- 3) організація документування операцій із інвестиціями;
- 4) проведення аналітичного та синтетичного обліку у системі рахунків в облікових регістрах;
- 5) здійснення підсумкового обліку в журналах-ордерах, Головній книзі та формування фінансової звітності;
- 6) проведення інвентаризації наявних ресурсів підприємства;
- 7) організація внутрішнього контролю та аналізу правомірності та ефективності операцій щодо здійснення інвестицій.

За даними О. Матрос [6, с. 262], на сьогодні на вітчизняному ринку інвестиційного забезпечення присутні фази обліку ресурсного забезпечення інвестування. Зокрема у обліку в передінвестиційній фазі здійснюється облік формування інвестиційних ресурсів, в інвестуванні – облік операцій з капітального інвестування, в забезпеченні віддачі інвестицій – облік результатів інвестиційної діяльності. Відповідно в першій фазі об'єктами бухгалтерського обліку діяльності підприємства зі здійснення капітальних інвестицій здійснюється облік майна підприємства та джерел його утворення відповідно до основних класифікаційних ознак інвестиційних ресурсів. У другій фазі об'єктами обліку виступають: нове та додаткове будівництво, монтаж об'єктів основних засобів, придбання основних засобів, реконструкція, модернізація, капітальний ремонт основних засобів, придбання та виготовлення інших необоротних активів, придбання та створення нематеріальних активів. В кінцевій фазі об'єктами обліку виступають результати інвестиційної діяльності: або зростання необоротних активів на підприємстві, або прибуток чи збиток, отриманий внаслідок продажу об'єктів капітальних інвестицій.

Отже, для прийняття рішень в інвестиційній сфері може використовуватися практично весь обсяг обліково-аналітичної інформації, що стосується як операційної виробничо-комерційної діяльності, фінансових операцій, так і інвестиційної сфери для встановлення структури і обсягів реальних капітальних вкладень і фінансових інвестицій, джерел їх фінансування, інших доходів і витрат від операцій з необоротними активами.

Формування дієвої облікової політики залежить від принципів, що лежать в його основі. Дані принципи встановлені у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Логіко-методичний підхід до побудови принципів формування інвестиційної політики для цілей забезпечення інвестиційної безпеки, дозволить проводити дослідження у напрямі виявлення змісту даних правил через осмислення практичних прикладів. Даний підхід є перспективним, оскільки дозволяє визначити основи формування інвестиційної політики як економіки в цілому, так і окремих суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Брич В.Я., Корман М. М. Психологія управління: навч. посіб. К. : Кондор, 2013. 379 с.
2. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посібн. / В. Я. Брич, О. П. Дяків, С. А. Надвичиний [та ін.] ; за ред. С. П. Качана. Тернопіль : Економічна думка, 2006. 373 с.

3. Бутник О.О. Активізація інвестиційних процесів в Україні [Електронний ресурс]. Державне управління: удосконалення та розвиток. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=210>.
4. Вакулич М.М. Моніторинг інвестиційного клімату економіки України [Текст]. Економічний нобелівський вісник. 2014. №1 (7). С.76–86.
5. Максимова В. Ф. Облік у галузях економіки [текст]: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2010. 496 с.
6. Матрос О.М. Облік і контроль капітальних інвестицій: теорія і практика здійснення. Збірник наукових праць ЧДТУ. 2008. Вип. 19. С. 261–264.
7. Пересада А.А. Інвестування : Навч. посіб. [Текст]. К.: Київ. нац. екон. унт., 2004. 249с.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: Наказ Міністерства фінансів України № 91 від 26.04.2000р. (Редакція від 09.08.2013). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-ХІV ВР від 16.07.99 р. (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/-996-14>.
10. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560—ХІІ від 18.09.1991 р. (із змінами та доповненнями)–[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/10-12>.
11. Про Концепцію регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки: Постанова Кабінету Міністрів України № 384 від 01.06.1995(з змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/-95>
12. Хопчан В. М. Теоретичні засади оцінювання інвестиційної привабливості регіону [Електронний& ресурс]. Ефективна економіка. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1z=3135>.
13. Шутюк С.В. Моделирование системы взаимоотношений крупных компаний с регионами : [монографія]. М.: ВИНТИ РАН, 2010. 336 с.
14. Экономическая теория [Електронний&ресурс] // Studing. Режим доступу: <http://studin.ru/all/ekonomicheskaya-teoriya>

Петро Медвіцький

слухач магістерської програми

Тернопільський національний економічний університет

Андрій Вітровий

к.т.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ПЕРЕРОБНИХ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Участь України в СОТ, збільшення обсягів торгівлі з ЄС та США і Канадою має дуже велике значення для розвитку економіки держави, особливо агропромислового комплексу, який має величезний експортний потенціал. Саме особливі еколого-економічні умови України, заставляють аграрні підприємства впроваджувати в себе на виробництві системи, які б забезпечували якість і гарантували різні рівні безпеки їх продукції переробки. Серед таких систем, які ми рекомендуємо впровадити на підприємствах переробки сільськогосподарської продукції є система «Hazard Analysis and Critical Control Point» («Аналіз небезпечних чинників і критичні контрольні точки») скорочено ХАССП та система NON GMO URS («НІ ГМО») [1; 4].